

Guia de bones pràctiques

Per a la imatge exterior
dels locals comercials

PAISATGE
URBANA

Ajuntament de
Barcelona

Índex

1 Els rètols	
Elements identificadors	4
Identificadors dins dels buits arquitectònics.....	10
Identificadors en el paraments de façana.....	10
Identificadors tipus bandera.....	10
2 Les fusteries	12
3 Els tancaments	14
4 Els tendals	16
5 El parament de la façana	18
6 Les millores en accessibilitat	20
7 El manteniment	22

Introducció

El comerç forma part de la identitat de la nostra ciutat. La seva imatge exterior i els usos que se'n deriven repercuteixen directament sobre la percepció que té la gent dels nostres carrers i barris. Quan la cara més visible dels locals comercials harmonitza amb el seu entorn contribueix a generar un espai públic agradable, on els usuaris es sentiran còmodes a l'hora d'utilitzar-lo. Es tracta doncs de contribuir a crear entorns confortables i atractius on s'estimuli l'activitat urbana i comercial.

Els usuaris perceben que un establiment és de qualitat quan la seva imatge exterior s'integra i harmonitza amb el seu entorn.

El local comercial forma part d'un edifici. Les façanes dels edificis disposen d'una composició general de ritmes i ordres arquitectònics que creen una imatge de conjunt. En conseqüència, si volem integrar la nostra imatge comercial en un local, haurem de respectar i reconèixer la composició general de l'edifici en el qual intervenim. Si aconseguim una bona integració estètica del nostre establiment respecte a l'edifici, augmentarem la qualitat de la imatge exterior del nostre comerç.

La guia de bones pràctiques per a la imatge exterior dels establiments comercials pretén ser un suport gràfic i explicatiu de l'Ordenança dels Usos del Paisatge Urbà per facilitar la seva aplicació per part dels comerços situats a la planta baixa dels edificis.

El parc edificat de la ciutat és molt divers, amb casuístiques molt diferents, i per tant cal tenir present que els criteris d'integració paisatgístics aquí exposats hauran d'atendre les característiques de cada indret. Caldrà prestar especial atenció als edificis i conjunts patrimonials, amb l'objectiu de preservar-los, així com al manteniment dels elements històrics que formen part de la identitat del nostre comerç. Per tant, en el moment d'intervenir en edificis patrimonials, en comerços històrics o en zones de protecció patrimonial, s'hauran de tenir en compte també els criteris de conservació i preservació indicats al Catàleg d'edificis historicoartístics de la ciutat de Barcelona. En el cas d'intervenir en establiments emblemàtics prevaldran les indicacions establertes a les fitxes del Pla Especial Urbanístic de Protecció de la Qualitat Urbana.

1

Els rètols

Elements identificadors

Es tracta del primer contacte comunicatiu que tindrem amb els nostres possibles clients; es converteixen en el reclam més important de l'establiment. Si aquesta comunicació és clara i amable, tant amb l'edifici com amb l'espai públic immediat, millorarà la qualitat de la imatge de l'establiment.

Els rètols són els que difonen entre el públic la informació de l'existència d'una activitat en el mateix indret en què aquesta es duu a terme.

Per una altra banda, per evitar una comunicació invasiva, que afecti el dret col·lectiu dels ciutadans a gaudir d'un espai públic amable i lliure d'alteracions visuals, **no es permet fer publicitat a les façanes dels edificis**. Per una correcta comunicació els comerços han d'utilitzar els seus aparadors per a mostrar els seus productes.

Si dins els aparadors tenim un espai expositor atractiu i cuidat tindrem el millor reclam per a captar nous clients.

Característiques generals dels rètols

- **Respecte per la composició general de la façana.** Per aconseguir una integració elegant del rètol a la façana és necessari atendre a les diferents casuístiques compositives de l'edifici. En cap cas s'han d'ocultar els elements singulars que conformen els ritmes arquitectònics, com poden ser motlures, emmarcaments..., ja que guarden relació amb la resta d'elements compositius de la façana.
- **La compatibilitat dels materials i cromatismes amb l'edifici.** Per una bona relació entre la nostra intervenció i l'edifici existent, cal elegir materials i cromatismes que siguin coherents amb els propis de la façana. En edificis catalogats s'utilitzaran materials nobles com la pedra, el metall o el vidre. Es recomana, per un bon contrast, que el fons sigui més obscur que el missatge, i la utilització de tipografies que fomentin la llegibilitat del rètol.
- **La il·luminació del rètol.** Per un bon disseny del rètol i una correcta il·luminació, el rètol i la seva il·luminació han de ser un sol element. La il·luminació no ha de crear enlluernaments ni introduir efectes estranys, com per exemple parpelleig, canvis de color, projeccions animades, etc., que puguin crear molèsties als vianants o alterar la tranquil·litat del paisatge nocturn. Per una correcta llegibilitat es recomana il·luminar només el missatge per tal que ressalti sobre el fons del rètol.

11

Els rètols

Identificadors dins dels buits arquitectònics

Els buits arquitectònics de la planta baixa dels locals comercials són els accessos i els aparadors. En la configuració d'un l'edifici, els buits arquitectònics o obertures són els encarregats de crear una relació directa entre l'espai interior i l'exterior. Per tant, serà una bona estratègia d'integració en la composició de l'edifici contenir la imatge comercial en aquests espais.

La ubicació del rètol dins del buit arquitectònic és la manera més comuna i fàcil de crear una bona relació entre la imatge comercial i la resta de l'edifici.

Ubicació

- S'ha d'ubicar a la part superior del buit arquitectònic i s'ha d'endarrerir del pla exterior de la façana.
- Per aconseguir que el rètol tingui la màxima visibilitat el situarem a la part superior dels buits arquitectònics.
- Per una correcta percepció del buit arquitectònic els rètols s'han d'ubicar adossats a les fusteries i enretirats 25 cm del pla exterior de la façana.

Dimensions

- No ha de ser superior al 30% del buit arquitectònic. Un rètol amb unes dimensions excessives disminueix l'entrada de llum natural i l'espai expositor dels nostres productes, a més de crear una imatge desproporcionada i poc amable amb l'espai públic immediat.
- Un accés alt al local comercial transmet confiança i facilita l'entrada al nostre establiment.
- Es recomana que el rètol tingui unes dimensions, en altura, d'entre 40-60 cm, depenent de la proporció de les obertures.

Forma i disseny

- Ha de respectar el llenguatge morfològic del buit arquitectònic. Si el rètol s'adapta a la forma del buit arquitectònic harmonitza amb la solució compositiva.
- Per exemple, si a l'establiment disposem d'un accés en forma d'arc, el rètol s'ha d'adaptar a la seva geometria.

Comunicació

- S'ha de crear una imatge comercial unitària i homogènia per a totes les obertures del nostre comerç.
- Aquesta coherència origina una comunicació clara per als possibles usuaris.
- Es recomana, si es disposa de diferents buits arquitectònics, crear una jerarquia comunicativa, emfatitzant els accessos, i evitar una repetició excessiva de missatge per tal de no crear una saturació comunicativa.

1.2

Els rètols

Identificadors en el paraments de façana

Els rètols que adossem directament al parament de façana hauran de respectar la composició general del nostre edifici i treballar estèticament de manera conjunta. Una mala integració del rètol en aquesta situació afectarà negativament a la visió general de l'edifici.

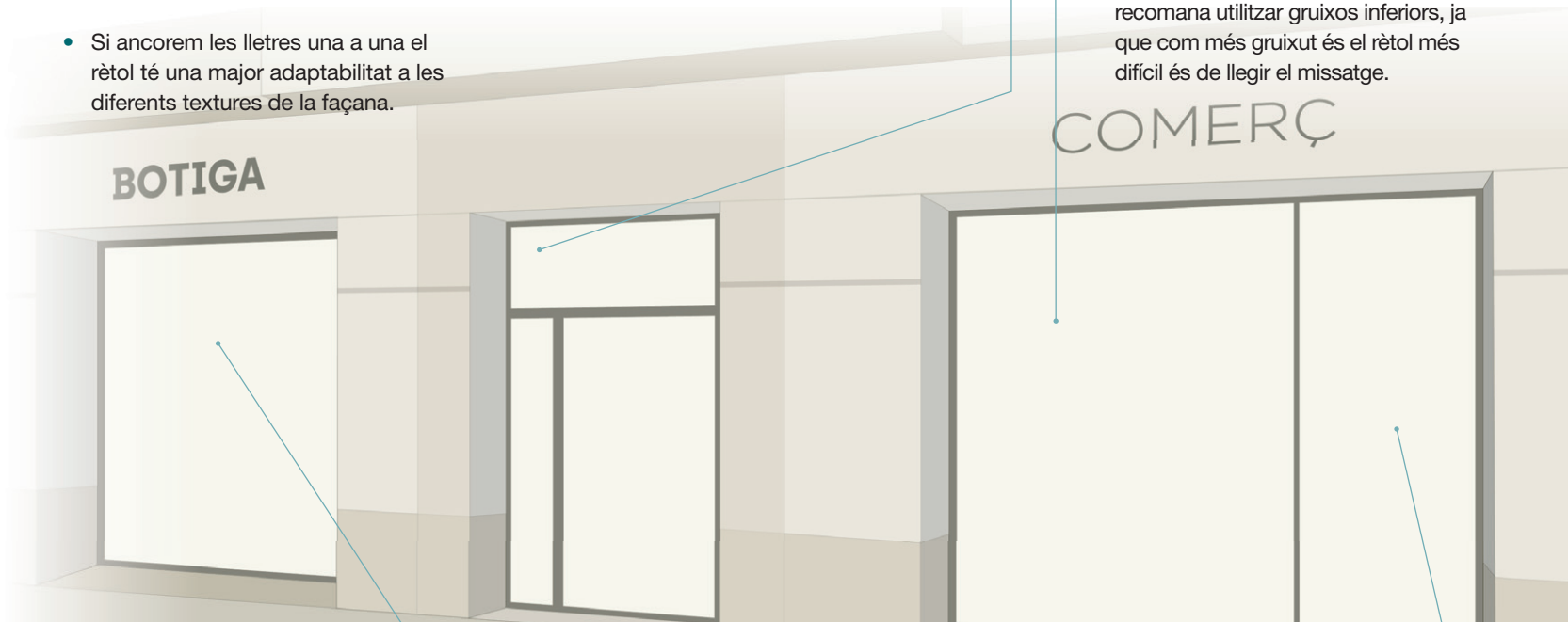
Els rètols identificadors en aquesta ubicació són un bon recurs per als establiments que disposin d'obertures baixes, ja que permeten mantenir tota l'altura de l'accés lliure, una bona entrada de llum i el màxim d'espai expositor.

Forma i disseny

- El rètol ha de ser de lletres, signes o línies retallades ancorades una a una sense fons.
- Els rètols de lletres retallades, per en contra dels rètols plafó que són massissos i creen taques cromàtiques, permeten seguir percebent la continuïtat de la façana.
- Si ancorem les lletres una a una el rètol té una major adaptabilitat a les diferents textures de la façana.
- Si el rètol és d'un sol rengle de lletres o signes aconseguirem que s'integri millor i tindrà una lectura més fàcil i ràpida.
- Per tal d'aconseguir una imatge elegant del nostre comerç, el rètol hauria d'harmonitzar amb les característiques arquitectòniques i cromàtiques del parament.

Dimensions

- Les dimensions del rètol han de guardar relació entre l'altura en què se situïn i l'espai públic immediat.
- Es recomana que el rètol tingui unes dimensions, en altura, d'entre 30-50 cm.
- El gruix del rètol ha de ser com a màxim de 12 cm, tot i que es recomana utilitzar gruixos inferiors, ja que com més gruixut és el rètol més difícil és de llegir el missatge.

Ubicació

- S'ha d'ubicar al parament de façana evitant alterar la seva composició.
- Sempre que la composició arquitectònica ho permeti, es col·locarà sobre la llinda del forat arquitectònic, centrat respecte a els límits inferiors i superiors, i sense sobrepassar l'amplada del buit arquitectònic.

Comunicació

- En general, es col·locarà un únic rètol per façana. Aquest tipus de rètols, atesa la seva ubicació, tenen una forta visibilitat.
- Omplir la façana d'aquests rètols dificultaria la identificació del missatge i provocaria un desordre continuat a la façana.

1.3

Els rètols

Identificadors tipus bandera

Els rètols bandera són els elements identificadors que se situen perpendicularment i sobresortint del pla de la façana.

A Barcelona aquest tipus de rètols només estan permesos en les següents activitats: **farmàcies, aparcaments, hotels i caixers automàtics d'entitats financeres.**

Així evitem:

- Que l'augment d'aquests rètols provoqui una comunicació agressiva que vagi en contra de gaudir d'un espai públic agradable. Cal tenir en compte que com més rètols hi ha en un carrer més difícil és identificar un missatge.
- Els rètols bandera es tapen entre si provocant una jerarquia comunicativa a on alguns comerços en surten perjudicats. Per intentar evitar-ho els rètols s'incrementen de grandària empitjorant, cada vegada més, la visió general de la zona.
- Distorsionar les perspectives de l'espai públic i malmetre les façanes.

Recorda que un entorn agradable genera pols d'atracció urbans que poden suposar un augment dels usuaris d'aquella zona i, en conseqüència, un augment dels possibles clients.

Forma i disseny

- De formar regular i el sistema d'ancoratge directe a la façana, amb l'estructura el menys perceptible possible.
- Per tal d'aconseguir un disseny net serà necessari que l'estructura del rètol i l'ancoratge quedin integrats en el rètol.

Dimensions

- El vol del rètol respecte al pla de façana ha de tenir relació amb l'amplada del carrer i la vorera.
- En carrers de menys de 10 metres d'amplada el rètol no volarà més de 60 cm.
- En carrers d'amplades superiors no volarà més de 70 cm.
- Es recomana que el gruix no sigui superior a 8 cm.

Ubicació

- El rètol es col·locarà a una altura superior de 2,2 metres per assegurar la correcta circulació dels vianants per l'espai públic.
- S'ha d'evitar que la ubicació d'aquests rètols distorsioni la visió general de l'edifici.
- Es recomana situar-lo al principi o al final del local comercial.

Comunicació

- Un sol rètol homologat per façana comercial. Ja que si porta el missatge identificador a les dues cares, aquest serà perceptible en totes les situacions.

2

Les fusteries

Les fusteries dels locals comercials formen part de la composició general d'un edifici. Per tant, si un local comercial les modifica sense atendre a la composició de la façana alterarà la visió de conjunt de l'edifici.

Les fusteries d'un local comercial han d'harmonitzar amb els cromatismes i la configuració de la resta de fusteries de l'edifici.

Tots els establiments han de disposar de fusteries, per a garantir una bona comprensió de la relació entre els espais interiors exterior de l'edifici. Cal remarcar els beneficis de disposar d'aquests elements, ja que aporten aïllament tèrmic i una millora de l'eficiència energètica en els establiments que tenen sistemes de climatització.

Les fusteries s'han de deixar lliures d'elements comunicatius com: cartells, vinils, adhesius... que sovint es degraden provocant una imatge poc curosa. Aconseguir la màxima transparència de les fusteries ens ajudarà a assegurar que els possibles clients centrin la visió en els productes exposats i a evitar que es dispersin amb un excés de comunicació. **Resulta molt important realitzar un bon manteniment i disseny de l'espai expositor ja que**

serà un dels encarregats principals d'atreure nous clients.

Mostrar els productes que es venen a l'establiment, o les activitats que s'hi duen a terme, mitjançant els aparadors, és la millor carta de presentació del nostre comerç.

Recorda: Les fusteries d'un local s'han de conservar quan aquestes siguin originals, ja que és la millor manera de conservar la composició de la façana i respectar els valors arquitectònics del disseny original de l'edifici.

Ubicació

- Les fusteries es col·locaran en el seu lloc original, integrades dins el buit arquitectònic i endarrerides respecte al pla de façana.
- Per exemple, en l'edificació històrica o tradicional es important que l'endarreriment de les fusteries permeti visualitzar els brancals de pedra.

Disseny

- Les fusteries hauran d'harmonitzar amb la resta de fusteries presents a l'edifici.
- Els nous dissenys hauran de ser nets i senzills per evitar: compartimentacions petites, dimensions excessives de perfils o decoracions alienes a l'edifici. Així augmentem l'entrada de llum natural i l'espai expositor.
- Per una coherència formal totes les fusteries d'un mateix local comercial han de ser homogènies.

Color

- Les fusteries han de ser de colors neutres i harmonitzar amb els colors existents a l'edifici.
- La utilització de colors vius o corporatius que no tenen cap relació amb els colors presents a l'edifici, a més de distorsionar la visió general, provoca a l'usuari una distracció visual que dificulta la seva atenció sobre els nostres productes exposats.

3

Els tancaments

Els tancaments dels establiments comercials, com per exemple les persianes, formen la imatge exterior de l'establiment quan es troba tancat.

Per tant, el bon manteniment d'aquest element també millorarà la imatge de l'establiment.

En el cas de disposar de porticons de tancament original o altres elements similars, el seu manteniment ens ajuda a conservar el caràcter i la identitat del nostre establiment.

Color

- Seran del cromatisme original del material.
- Aquests elements han de ser de color neutre per tant tindran el mateix acabat d'acer galvanitzat, zincat o un tractament similar.
- No han de ser de colors corporatius o acabats brillants que puguin generar un contrast alt amb els elements de l'edifici alterant la relació amable entre el local comercial i la via pública en horari nocturn.

Ubicació

- S'han d'ubicar dins el buit arquitectònic.
- Igual que passa amb les fusteries, els tancaments han d'estar endarrerits respecte al pla de la façana per deixar lliure el brancal i entendre la profunditat de les obertures que componen l'edifici.

Disseny

- Han de ser calades.
- Les persianes calades creen una relació amable entre el comerç i l'espai públic confrontant quan l'establiment es troba tancat.
- Tenen la virtut de permetre la visibilitat, fora de l'horari comercial, dels productes que s'ofereixen a l'establiment.
- Aquest tipus de persianes tenen un bon manteniment i ajuden a prevenir actes vandàlics com pintades...
- És necessari que els sistema d'obertura de les persianes calades sigui tipus guillotina, que permeti que durant l'horari comercial aquests elements no siguin perceptibles.

4

Els tendals

En general, els tendals són elements nous que incorporem a un edifici existent. Per a integrar-los en la composició de l'edifici, s'hauran de tenir en compte les característiques i els colors propis de la façana.

Els tendals actuen de protecció solar i en alguns establiments són necessaris a causa de la seva orientació.

Els punts cardinals en què funcionen millor els tendals són est, i sobretot, el sud. En els establiments, com per exemple gelateries, forns, fruiteries... que es troben en aquestes orientacions, la instal·lació de tendals ajuda a protegir i a conservar els productes que són sensibles a la incidència directe dels raigs solars.

En canvi no s'han d'utilitzar en altres orientacions, ja que perden la seva funció de protecció solar i només actuen de reclam publicitari.

La utilització d'aquests sistemes, en establiments orientats al nord és contraproduent, perquè no hi ha incidència solar directa i disminueix l'entrada i llum natural a l'establiment.

Disseny

- Han de ser plegables, tenir la mínima sub estructura possible i de lona tèxtil o similar. Han de ser homogenis per a un mateix establiment.
- Es recomana evitar braços metàl·lics contundents i faldons per aconseguir un disseny net i d'aspecte lleuger.
- No han de disposar de lones laterals ja que augmenten l'impacte visual d'aquests elements.
- El manteniment d'aquests elements serà essencial per evitar que es deteriori la nostre imatge comercial.
- Per una imatge exterior coherent i endreçada, és necessari que tots els tendals d'un mateix establiment siguin de forma, color i composició igual.

Ubicació

- S'han d'ubicar dins del buit arquitectònic, tocant la part superior de les fusteries. No han d'ocultar els elements decoratius propis de la façana.
- Així l'impacte d'aquests elements queda contingut en el buit arquitectònic, creant un ritme de repetició coherent amb els ritmes propis de la composició arquitectònica de la façana.

Dimensions

- Han de tenir la longitud el buit arquitectònic i s'han d'adaptar a la seva forma.
- Han de deixar una altura mínima lliure de 2,2 m des de la vorera.
- La volada del tendal ha de ser proporcionada respecte a l'amplada de la vorera, inferior a l'amplada de la vorera (menys 60 cm) amb un màxim de 3 m.
- Un vol excessiu del tendal afectarà la visió general del carrer, cal pensar que un vol d'aproximadament d'1,5 m sol ser suficient per protegir l'aparador de la incidència solar.

Color

- Poden disposar d'un rètol que no superi el 25% de la superfície tèxtil.
- El color del tendal haurà d'harmonitzar amb els colors presents a l'edifici
- No tots els colors corporatius aconseguiran una bona relació amb els colors presents a l'edifici i poden arribar a crear una taca cromàtica que no s'adapti ni als colors de la façana ni a una imatge comercial elegant.
- Es recomanen els colors foscos, que també ajudaran a ressaltar la identificació de l'establiment.

5

El parament de la façana

Entendrem com a “parament de façana” tota la façana descomptant els buits arquitectònics o obertures pròpies de la configuració global de l'edifici.

El parament de façana de la planta baixa forma part de la imatge exterior del nostre local comercial i de la composició global de l'edifici

Per tant mantenir-lo en bones condicions ajudarà a transmetre una bona imatge als nostres possibles clients.

Recorda: Per a una bona comunicació amb els usuaris de la zona és essencial disposar d'elements identificadors clars que actuïn de primer reclam i que els espais expositors situats als aparadors siguin la nostra carta de presentació.

Instal·lacions

- Les instal·lacions que hagin de passar per la façana han d'estar el màxim d'endreçades possibles.
- S'han d'evitar les instal·lacions obsoletes.
- El cablejat i les caixes elèctriques s'han de redirigir per l'interior de l'edifici o han d'estar el màxim d'endreçats, ja que si no provoquen una imatge de deixadesa i brutícia que es percep de manera negativa pels possibles usuaris de l'establiment.

Manteniment del parament de façana

- Les bones intervencions són aquelles que van encaminades al manteniment i restitució del parament de la façana.
- No s'ha de pintar amb colors corporatius o revestir de materials aliens a l'edifici.
- Aquestes accions provocarien immediatament una separació visual del local respecte a l'edifici propiciant una mala integració de la imatge exterior de l'establiment i una alteració en el paisatge urbà de la ciutat.

Elements adossats

- **Ha d'estar lliure d'elements adossats.**
Els elements que adosseem al parament de façana, com adhesius, pissarres o plafons comunicatius, són elements que no concorden amb la imatge d'elegància i amabilitat que busquem.
- Solen estar mal dissenyats per a una visualització correcta des de l'espai públic i embruten la claredat del missatge que es pretén aconseguir amb els elements d'identificació.
- En general, tenen una mala conservació quan estan exposats a la intempèrie i, al poc temps d'estar col·locats, sofreixen decoloració i altres efectes que creen una imatge d'abandó.

Sistemes de climatització

- **S'han d'eliminar les màquines del sistema de climatització adossades a la façana.**
- Són elements que generen brutícia i creen una imatge de provisionalitat que empobreix la imatge comercial de l'establiment.

Sistemes d'il·luminació addicional

- Els sistemes d'il·luminació adossats al parament, els quals només il·luminen una part de l'edifici, perjudiquen directament la visió nocturna de la façana ja que per contrast enfosqueixen les altres parts.
- Les il·luminacions tipus focus poden crear enlluernaments als vianants i alteren la llum pròpia de la via pública. La millor manera d'identificar l'establiment en horari nocturn és la retroil·luminació dels rètols i una correcta il·luminació de l'espai expositor.

6

Les millores en accessibilitat

Millorar l'accessibilitat del nostre local comercial garanteix que les persones amb discapacitat puguin participar de manera autònoma i activa en la comunitat.

Un comerç accessible és un comerç que arriba a tots els públics i que, d'aquesta manera, pot ampliar la seva clientela potencial.

És important entendre que l'accessibilitat no només aproxima el comerç a les persones amb discapacitat sinó que suposa una comoditat per a famílies amb cotxets, les persones majors amb dificultats de mobilitat, persones que van carregades, carrets de la compra... La facilitat per entrar a una botiga en fomenta el seu ús.

S'ha de mantenir la vorera lliure d'obstacles

- Les pissarres, tòtems, faristols o similars que s'ubiquen a la vorera perjudiquen la circulació dels usuaris que volen accedir a l'establiment. La línia de façana és la referència que fan servir les persones amb discapacitat visual per orientar-se i el suport que utilitza la gent gran amb mobilitat reduïda.

S'han d'eliminar els esglaons

- L'accés a peu pla a l'establiment facilita l'entrada de tots els usuaris. Un esglaó, tot i que sigui de 2 cm, pot provocar caigudes a la gent gran que vol accedir-hi i entorpeix l'entrada amb cadires de rodes o amb cotxets de nins. Rampes amb un pendent màxim del 10% solucionen els desnivells d'entrada a l'establiment.

Els elements sortints de la façana han d'estar a una altura mínima de 2,2 m

Els elements que sobresurten del pla de la façana, com per exemple els tendals, poden provocar topades tant a la població amb discapacitat com a la gent que vagi despistada per la vorera.

La comunicació, tant dels rètols com de l'espai expositiu, ha de ser comprensible i visible

Els missatges han de ser senzills i entenedors, han d'utilitzar criteris de lectura fàcil. Per exemple, la tipografia de pal sec pot ajudar a la llegibilitat dels missatges. És important que els missatges no tinguin efectes lumínics i siguin de materials no reflectors.

Les portes han de permetre un accés fàcil

- Les portes han de tenir un pes raonable i el seu mecanisme ha de facilitar l'accés al local. Les portes automàtiques permeten que la gent gran, els infants, els usuaris amb cadires de rodes, etc. puguin entrar a la botiga còmodament. Les portes han de tenir una amplada mínima d'entre 0,80 i 1 m.

7

El manteniment

Els edificis estan sotmesos al desgast associat a la seva utilització, als efectes produïts per agents atmosfèrics i al pas del temps. Per contrarestar aquests efectes, serà necessari fer un manteniment periòdic. Un bon manteniment ajuda a conservar d'una manera digna la imatge comercial de l'establiment i endarrerix l'obligació de substituir elements que es trobin en mal estat, la qual cosa reduirà els costos d'inversió a llarg termini.

Altrament, la manca de manteniment provoca que amb el pas del temps es creï una imatge de deixadesa i d'abandonament que es reflecteix en la percepció que tindran els usuaris del nostre establiment.

Males pràctiques

- ⊗ Rètols mal integrats en la composició de la façana
- ⊗ Publicitat
- ⊗ Comunicació agressiva
- ⊗ Saturació comunicativa
- ⊗ Comerç no accessible
- ⊗ Elements adossats a façana que generen imatge d'abandó.
- ⊗ Sistemes de climatització imatge de deixadesa.
- ⊗ Opacitat de les fusteries
- ⊗ Elements que dificulten el pas de vianants

Recorda:

una imatge exterior comercial curosa, clara, accessible i integrada en el paisatge urbà de la ciutat ajuda a crear espais públics més amables on la gent se sent còmode a l'hora d'utilitzar-ho.

Crèdits:

Edita:

Institut Municipal del Paisatge Urbà
i la Qualitat de Vida.

Direcció Tècnica. Ajuntament
de Barcelona

Disseny gràfic:

El Guateque

Barcelona, 2021

© Ajuntament de Barcelona

Reconeixement - No comercial -

Sense obra derivada (by-nc-nd):

No es permet un ús comercial de
l'obra original ni la generació d'obres
derivades (copyright).

